

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดใหญ่

Morale and Working Spirit of Teacher of Wat Yai School

สร้อยพร บัวระภา*

Saranporn Buarapa

* โรงเรียนวัดใหญ่ สังกัดกรุงเทพมหานคร

รับบทความ 8 กุมภาพันธ์ 2565 แก้ไขบทความ 13 เมษายน 2565 ตอรับบทความ 28 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน วัดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 2) ด้านความมั่นคงและโอกาส 3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านรายได้และสวัสดิการ 5) ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน 6) ด้านสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนวัดใหญ่ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดใหญ่รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงและโอกาส ส่วนด้านสภาพการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ : ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน, โรงเรียนวัดใหญ่

ABSTRACT

The purpose of this research was to morale and working spirit of teacher in Wat yai School, Samut prakan primary educational service area office 1 Use in the research were the teachers of Watyai School in the academic year of 2019 in 6 areas as follows: 1) Relations with supervisors 2) Security and opportunity 3) Relationships with colleagues 4) Income and welfare 5) Operating conditions 6) Worker health used in the research, consisting of 30 teachers of Wat yai School in the academic year 2019, the research instruments were a 5 level rating scale questionnaire and a checklist form. The statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of the study showed that morale and working spirit of teacher in Wat yai School. is at a high level when considering in each aspect, it is found that Relations with supervisors in the highest level, followed by the screening of Security and opportunity and Operating conditions with lowest average

Keywords: Morale and morale, Wat Yai School

บทนำ

การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพตามธรรมชาติ มุ่งเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการ การพัฒนาการศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดว่ารัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การดำเนินงานเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวโรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์และชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

คำว่า ขวัญและกำลังใจ ในทางการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทและได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร เพราะผู้บริหารนั้นรู้และตระหนักดีว่าคนสำคัญที่สุดเพราะคนเป็นทรัพยากรในการบริหารที่ทำให้งานล้มเหลวหรือสำเร็จ มีประสิทธิภาพต่ำหรือสูง คนที่มีขวัญที่ดีก็จะมีพฤติกรรมกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกัน มีระเบียบวินัย และสามารถทำตามระเบียบข้อบังคับอย่างเต็มใจ มีความสนใจ มีแรงบันดาลใจในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล (ปริยาพร วงศอนุตรโรจน์, 2547)

ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาการศึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความพร้อมที่จะเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาครูและให้ความสำคัญต่อขวัญและกำลังใจของครูจะเป็นตัวกระตุ้นให้ครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความร่วมมือในการทำงาน เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กร เพราะขวัญและกำลังใจเป็นการแสดงออกของเจตคติ ภาวะทางจิตใจ หรือความรู้สึกของครูที่มีต่อวัตถุประสงค์และความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ทำให้ครูมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพและยังสามารถเพิ่มคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของครูทำได้โดยอาจจะจัดให้มีการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน นิเทศ จัดสวัสดิการของครูให้เพียงพอและเหมาะสม หากครูมีขวัญและกำลังใจที่ดีจะทำให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน อุทิศกำลังกายให้แก่งานที่ทำ พร้อมทั้งจะต่อสู้แก้ไข ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งการปฏิบัติตนที่ดีจะส่งผลให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลทั่วไป ก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลในการปฏิบัติงานมากขึ้น (สุภาพร พิศาลบุตร, 2542)

คุณภาพของครูจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ถึงแม้เราจะลงทุนในการปลูกสร้างอาคารเรียน การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างหลักสูตรให้ดีขึ้นไม่ได้ผลเท่าที่ควรถ้าหากขาดการเตรียมบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องมีขวัญและกำลังใจที่ดีได้รับการตอบสนองในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพราะขวัญกำลังใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน นอกจากนี้ครูยังมีหน้าที่ส่งเสริมคุณสมบัติที่ดีงามให้เด็ก ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุกด้าน และจะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน การใช้ชีวิตในสังคมและเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป (เกียรติพันธ์ หนูทอง, 2549)

การที่จะทำให้ครูทำงานให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล ต้องอาศัยขวัญและกำลังใจหรือแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งขวัญและกำลังใจในการทำงานถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานบุคลากร โดยเฉพาะหน่วยงานราชการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจ และกระตือรือร้น ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน นำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ แต่ปัจจุบันจะ

เห็นว่ามีความสำคัญและมีพฤติกรรมเพื่อการทำงาน ทำงานไม่ทันเวลา เพื่อเพื่อนร่วมงาน ทำให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร ดังนั้นปฏิเสธไม่ได้เลยว่าประสิทธิภาพการทำงานนั้นเกิดจากขวัญกำลังใจและระดับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และเป็นเรื่องที่มีผลต่อการทำงานของครู (พัชรี คงดี, 2556, น.1)

จากความสำคัญและความจำเป็นของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานตำแหน่งครู โรงเรียนวัดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 นั้นได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูภายในโรงเรียนวัดใหญ่ เพราะปัจจุบันครูในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ เหนื่อยล้าในการปฏิบัติงาน อาจจะเป็นเพราะปริมาณงานที่ครูต้องรับผิดชอบในปัจจุบันมีจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นงานหลักด้านการสอน งานพิเศษต่าง ๆ งานกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน งานมอบหมายอื่น ๆ เช่น งานวิชาการ งานการเงินและพัสดุ งานบุคลากรงานบริหารทั่วไป เป็นต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 เพื่อที่ผู้บริหารจะได้มีความเข้าใจในการให้กำลังใจนำผลจากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงและเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของครูในสถานศึกษาและการบริหารงานบุคลากรให้ประสบความสำเร็จได้ ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ยังจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับรูปแบบการบริหารเพื่อให้ครูรู้สึกเต็มใจที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารยังสามารถนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นถ้าครูมีขวัญและกำลังใจที่ดีก็จะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพและจะทำให้ครูรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของสถานศึกษาและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดใหญ่ 1 รวมทั้งสิ้น 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดใหญ่ ใน 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
- 2) ด้านความมั่นคงและโอกาส
- 3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
- 4) ด้านรายได้และสวัสดิการ
- 5) ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน
- 6) ด้านสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 2) ด้านความมั่นคงและโอกาส 3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านรายได้และสวัสดิการ 5) ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน 6) ด้านสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน ตามหลักการของเฮิร์ชเบอร์ก

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลนำเรียนต่อผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหญ่ เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลการวิจัย

2. นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด แจกให้ครูผู้สอนโรงเรียนวัดใหญ่ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน แล้วเก็บคืนนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดร้อยละร้อย

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไปการวิเคราะห์และการประมวลผลข้อมูลในการวิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ การทำงาน โดยใช้ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดใหญ่ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ช่วง (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บังคับบัญชามีคำสั่งมอบหมายงานอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บังคับบัญชาส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ ส่วนผู้บังคับบัญชาแสดงความเป็นกันเองนอกเหนือจากการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความมั่นคงและโอกาส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูรู้สึกมั่นใจในตำแหน่งงานว่ามีความมั่นคงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ครูมั่นใจว่าสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งงานได้ ส่วนครูได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานเวลาประสบปัญหาการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ทุกคนในสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ส่วนทุกคนในองค์กร มีการเคารพนับถือกันด้วยความจริงใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านรายได้และสวัสดิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูได้รับค่าตอบแทนสอดคล้องกับระดับการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ครูได้รับสวัสดิการเหมาะสมกับหน้าที่การงาน ครูได้รับสวัสดิการอื่นที่นอกเหนือจากเงินเดือนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูปฏิบัติงานอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ทำงานได้เต็มที่ ครูมีจำนวนชั่วโมงสอนที่เหมาะสม และครูปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและมีความเป็นกันเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ครูปฏิบัติงานอยู่ในอาคารสถานที่ที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนครูมีปริมาณงานอื่นสอดคล้องกับชั่วโมงงานในแต่ละครูมีงานพิเศษที่ทำในวันหยุดราชการอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูยินดีที่จะอยู่ในอาชีพนี้จนกว่าเกษียณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ครูมีความพึงพอใจในงานที่ทำ และท่านสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี ส่วนครูได้รับขวัญและกำลังใจในการทำงานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงและโอกาส ส่วนด้านสภาพการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนวัดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา เนื่องจากผู้บังคับบัญชามีการบริหารอย่างเป็นระบบมอบหมายงานอย่างชัดเจน ทำให้ครูในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้องและมี

ประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาการ เช่น ผลงานวิชาการด้านการสอน งานวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หรือผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นที่มีจุดมุ่งหมาย ในการแก้ปัญหาด้านการเรียนของผู้เรียนและสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงการเลื่อนวิทยฐานะของครู อีกทั้งผู้บังคับบัญชามีความเป็นผู้นำ สามารถดึงความสามารถของครูออกมา ให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ทำให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลให้ครูประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดี มีการควบคุมการทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ผู้บังคับบัญชามีการโอกาสให้ครูได้ปรึกษาหารือในการปฏิบัติงาน พร้อมรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมให้ครูได้แสดงศักยภาพและมีอิสระในแสดงความสามารถ อย่างเต็มที่ทุกขั้นตอน โดยใช้เหตุและผลในการทำงาน มีความใกล้ชิดและเป็นกันเองกับ ผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้การทำงานมีความผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานด้านความ มั่นคง และโอกาสของครูโรงเรียนวัดใหญ่มีความรู้สึกมั่นใจในตำแหน่งงานที่มั่นคงของตนเอง สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมั่นใจว่ามีความมั่นคงในชีวิต และจะสามารถเลี้ยงตนเองได้ตลอดจากสวัสดิการที่ได้รับ และยังปฏิบัติงาน ที่ตรงตามความรู้ความสามารถของตนเอง ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน อีกทั้งยัง ได้รับการส่งเสริมการอบรมและศึกษาดูงานจากผู้บังคับบัญชาและได้รับชื่อเสียงรู้สึกมีเกียรติจากเพื่อนร่วมงาน และครอบครัว ทำให้รู้สึกมีความมั่นคงในอนาคตของตนเอง ดังนั้นหากครูได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ อย่างต่อเนื่อง สถานที่ปฏิบัติงาน มีความพร้อม บรรยากาศเอื้อต่อการปฏิบัติงาน ภาระงานสอดคล้องกับการ ปฏิบัติงานในแต่ละวัน องค์กรเป็นมิตรและเป็นกันเอง มีเครื่องมือ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอ ครบถ้วน ก็จะทำให้ครูมีความสุข ความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรักในองค์กร มีความตั้งใจ พึงพอใจ พร้อมที่จะเสียสละอุทิศตน เพื่อการทำงานที่รับผิดชอบ เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรเกิด ประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย แต่ถ้าผู้ปฏิบัติงานขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ก็จะทำให้เกิด ความย่อท้อ เบื่อหน่าย เฉยชา หวาดระแวง ไม่กระตือรือร้น ลางาน ขาดงานบ่อย ไม่มีความรับผิดชอบ ส่งผลต่อ ความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตร ไช้มุก (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองสระบุรี อยู่ระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความ มั่นคงและโอกาส ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้าน สุขภาพทั้งกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความมั่นคงและโอกาส ด้าน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน และด้านสุขภาพทั้งกายและ จิตใจของผู้ปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายผลในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บังคับบัญชามี การบริหารอย่างเป็นระบบ มอบหมายงานอย่างชัดเจน ทำให้ครูในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับ มอบหมายได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมให้ครู มีความก้าวหน้าทางวิชาการ เช่น ผลงาน วิชาการด้านการสอน งานวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หรือผลงานทางวิชาการใน ลักษณะอื่นที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา ด้านการเรียนของผู้เรียนและสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้

รวมไปถึงการเลื่อนวิทยฐานะของครู อีกทั้งผู้บังคับบัญชามีความเป็นผู้นำ สามารถดึงความสามารถของครู ออกมาให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ทำให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลให้ ครูประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดี มีการควบคุมการทำงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ผู้บังคับบัญชามี การโอกาส ให้ครูได้ปรึกษาหารือในการปฏิบัติงาน พร้อมรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมให้ครูได้ แสดงศักยภาพและมีอิสระในแสดงความสามารถ อย่างเต็มที่ทุกขั้นตอน โดยใช้เหตุและผลในการทำงาน มีความใกล้ชิดและเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้การทำงานมีความผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ส่งผลให้ครูมี ความสุขในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร ไข่มุก (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครู ที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี อยู่ระดับมากที่สุดโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ได้แก่ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความมั่นคงและโอกาส ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านสภาพการ ปฏิบัติงาน ด้านสุขภาพทั้งกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน

ด้านความมั่นคงและโอกาส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูโรงเรียนวัดใหญ่มี ความรู้สึกมั่นใจในตำแหน่งงานที่มั่นคงของตนเอง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจว่ามีความมั่นคงในชีวิต และ จะสามารถเลี้ยงตนเองได้ตลอดจากสวัสดิการที่ได้รับ และยังปฏิบัติงานที่ตรงตามความรู้ความสามารถของ ตนเอง ส่งผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน อีกทั้งยังได้รับการส่งเสริมการอบรมและศึกษา อบรมจากผู้บังคับบัญชา และได้รับชื่อเสียงรู้สึกมีเกียรติจากเพื่อนร่วมงานและคนรอบข้าง ทำให้รู้สึกมีความ มั่นคงในอาชีพของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา วงษ์ษา (2560) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครใน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความ มั่นคงและโอกาส ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน และ ด้านสุขภาพทั้งกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน

ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครู โรงเรียนวัด ใหญ่มีการช่วยเหลือซึ่งกัน คอยให้คำปรึกษาและกันในเวลาประสบปัญหา และร่วมมือกันทำงานกันเป็น อย่างดี มีความสามัคคี สามารถไว้วางใจเพื่อนร่วมงานในการทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน ได้เป็นอย่างดี และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน มีอัธยาศัยที่ดีต่อกัน และยังมีโอกาสในการพบปะสังสรรค์ กับเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ ทำให้บรรยากาศในการทำงานเป็นกันเองและมีความสุข ส่งผลให้ความสัมพันธ์กับ เพื่อนร่วมงานดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร คงดี (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด นครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์อยู่ ในระดับใด ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ด้านรายได้และสวัสดิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนวัดใหญ่ได้รับ ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานสอดคล้องกับระดับการศึกษาที่จบมา มีสวัสดิการจากองค์กรที่เหมาะสมกับ

หน้าที่การงาน และพอใจกับค่าตอบแทนที่ได้รับหากเทียบกับประสบการณ์ทำงานและภาระงานในปัจจุบัน โดยได้รับสวัสดิการและค่าตอบแทนเท่าเทียมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความรู้สึกเสมอภาค และยังได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรเมื่อเดือดร้อน และเพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้รับสวัสดิการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเงินเดือน เช่น ที่พัก เงินช่วยเหลือตามวาระต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนากร รุจิมาลัย (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองจากการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาล เมืองนราธิวาสมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน เทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาสผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสวัสดิการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านสภาพแวดล้อมมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเช่นเดียวกัน ตามลำดับ

ด้านสภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนวัดใหญ่ มีความพึงพอใจในความเป็นมิตรและเป็นกันเองของคนในองค์กร มีภาระงานสอนที่ได้รับผิดชอบ จำนวนชั่วโมงสอนที่เหมาะสม สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ที่ตั้งของสถานศึกษา มีความเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงาน ทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน สถานศึกษามีอุปกรณ์ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนรวมไปถึงงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนก็มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ ชุณหพันธ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษาออกโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาออกโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการศึกษาพบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษาออกโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนวัดใหญ่มีความยินดีที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้ไปจนเกษียณ มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในแต่ละวันมีความพึงพอใจในอาชีพ และงานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตได้ตามปกติ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงาน อยากปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานนี้ตลอดไป รู้สึกมั่นใจและมั่นคงในอาชีพ มีความสุขกับการปฏิบัติงานในปัจจุบัน และมีความสุขในการปฏิบัติงานที่ตนเองได้รับมอบหมายและรับผิดชอบ และเมื่อปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ ก็จะได้รับคำชมเชยจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา วงษ์ษา (2560) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสาธิตเอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสาธิตเอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความมั่นคงและโอกาส ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน และด้านสุขภาพทั้งกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการแสดงความเป็นกันเอง นอกเหนือจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษา หรือนอกเหนือเวลางาน เพื่อที่ครูจะได้รู้สึกใกล้ชิด สนุกใจ ไม่เกร็ง

รู้สึกกล้าเข้าหาในการปรึกษาหารือ แก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน หรือในเรื่องต่าง ๆ ส่งผลให้บรรยากาศในการทำงานมีความเป็นกันเอง

2.ด้านความมั่นคงและโอกาส ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีแนวทางในการพิจารณาความดีความชอบ ที่ยุติธรรม และการปรับเลื่อนขั้นเงินเดือนในแต่ละครั้งให้เป็นไปตามความเหมาะสม จากกรปฏิบัติงาน พิจารณาตามผลงานที่ทำในรูปแบบของการจัดแสดงเพื่อประเมิน ทั้งด้านเอกสาร และการประเมินสภาพจริง ของครู เพื่อที่จะได้ไม่มีข้อสงสัย ลดการขัดแย้งในองค์กร และเพื่อเพิ่มความชัดเจนในการขึ้นเงินเดือนแต่ละ ครั้ง

3.ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารและครูควรจะมี ความเคารพนับถือ เกรงใจ ให้เกียรติ กันในการทำงานแม้จะสนิทกันมากเพียงใด ไม่ว่าจะ เป็น การทักทาย ขอบคุณ หรือขอโทษ ไม่เพียงผู้น้อยที่ควร มีความเกรงใจต่อผู้ใหญ่ ในทางตรงกันข้าม ผู้ใหญ่ที่มีความเกรงใจและให้เกียรติผู้น้อยก็ จะได้รับการเคารพนับ ถูจากใจจริง

4.ด้านรายได้และสวัสดิการ ครูทุกคนควรจะได้รับสวัสดิการอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเงินเดือนหรือ ค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เช่น ที่พัก เงินช่วยเหลือในวาระต่าง ๆ

5.ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ครูควรจะได้รับวัสดุครุภัณฑ์ เครื่องมือที่เอื้ออำนวยต่อการ ปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งควรมีงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนและนอกเหนือจากใน เวลาราชการที่เหมาะสมจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนสามารถบรรลุผลไปได้ด้วยดี

6. ด้านสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรจะมีการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของ ครูมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

2.ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครูที่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การ ศาสนา.

เกียรติพันธ์ หนูทอง. (2549). ขวัญการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ธนากร รุจิมาลัย. (2559). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2547). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ดี.

พัชรี คงดี. (2556). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษา นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชัน.

สมจิตร ไช้มุก. (2554). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนสังกัดเทศบาล

เมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

สุภาพร พิศาลบุตร. (2542). **หลักการวางแผน**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

อุบลรัตน์ ชุณหพันธ์. (2558). **การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกโรงเรียนสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดจันทบุรี ระยอง และ
ตราด**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.